

Water in de wondzorg

In de wondzorg wordt vaak met water gewerkt. Denk aan het reinigen of koelen van een wond na verbranding, trauma of een ontsteking. Maar wat is eigenlijk de functie van water in de wondzorg?

Een uitleg. [Roel Mulder]

Een natuurlijke genezing vindt plaats in een vochtig wondmilieu. Hierin ontwikkelen cellen zich beter. In 1962 bewees G.D. Winter dat wonden sneller genezen onder een synthetisch semiocclusief verband dan aan de open lucht. Een wondverband is occlusief als het uitdroging van de wond voorkomt. Genezing in een vochtige, gecontroleerde omgeving gaat 30 procent sneller dan in een droge omgeving. Zo wordt de vermeerdering van fibroblasten bewerkstelligd. Fibroblasten produceren collageen eiwitten, de bouwstenen van de huid. Wondverband wordt niet alleen gebruikt om bacteriën te weren, maar ook om er voor te zorgen dat er optimale omstandigheden gecreëerd worden voor een snelle genezing. Wondvocht bevat vaak een teveel aan enzymen die geproduceerd zijn door ontstekingscellen. Deze enzymen hebben als nuttige functie dat zij de bacteriën en het dode weefsel opruimen, maar ze kunnen de wondgenezing ook ernstig hinderen. Te veel wondvocht geeft verweking van de wond en wondranden.

WONDREINIGING

Het doel van wondreiniging is de wond en de omgeving schoon te maken, om infectie te voorkomen en

bacteriegroei te verminderen. Verder wordt ook necrotisch weefsel of ander materiaal verwijderd en bij sommige wonden wordt de geur vermindert. Het schoonspelen van vervuilde wonden kan met lauw kraanwater, NaCl 0,9 procent of met een fysiologische zoutoplossing. Het wondbed is op verschillende manieren schoon te maken en te prepareren. Het verwijderen van zwart en geel weefsel wordt debridement genoemd en kan gebeuren door een chirurgische of een niet-chirurgische ingreep. Als het lichaam het zelf opruimt, is er sprake van autolytisch debridement. Dit proces kan worden bevordert door een vochtig klimaat te realiseren, bijvoorbeeld met behulp van een hydrogel. Het bevochtigen van het necrotisch weefsel versnelt de afbraak van het necrotisch weefsel. Daarnaast is een vochtig wondklimaat nodig om de enzymen optimaal te laten functioneren. Een ander voordeel is dat deze wijze pijnloos is ten opzichte van een chirurgisch prepareren van het wondbed. Nadeel van een vochtige wond is dat bacteriën sneller groeien. Wees extra alert op infecties. Belangrijk is te weten dat exsudaat van chronische wonden nadelige bestanddelen bevat die de wondgenezing vertragen.

HYDROGELS

Belangrijke en veel gebruikte middelen om een optimaal wondmilieu te creëren, zijn de hydrogels. Hydrogels bestaan voor 80 tot 90 procent uit water. Verder bevatten ze een bindmiddel en zijn ze in een tube, flacon of in verbandvorm verkrijgbaar. Hydrogels zijn zo opgebouwd dat het water wordt vastgehouden. Dankzij het water in de gel kunnen korsten, fibrinebeslag en oppervlakkige lagen necrotisch weefsel verwijderen, waardoor ze makkelijker loskomen. Daarnaast zorgt een hydrogel

ervoor dat rood granulatieweefsel wordt beschermd tegen uitdroging. Verder heeft het een verkoelende en pijnverzachtende werking, omdat het de wond vochtig houdt. Bij het gebruik ervan is altijd een secundair verband noodzakelijk.

Vul een diepe wond nooit tot de rand met hydrogel. Dit is om te voorkomen dat het secundaire verband de gel opzuigt. Doe er een vetgaas tussen. Verwissel dit, afhankelijk van het secundaire verband, dagelijks tot één keer in de drie dagen. Voorkomen moet worden dat de omliggende huid te week wordt. Daarom moet per wond beoordeeld worden of een wondrandbescherming nodig is. Zo ja, breng dan eerst de wondrandbeschermer aan en dan pas de hydrogel. Natuurlijk moet je vóór het aanbrengen de wond eerst reinigen. Dit kan bijvoorbeeld door de wond uit te spoelen onder de douche of deze te spoelen met een fysiologische zoutoplossing. Zorg ervoor dat de omliggende huid droog is, voordat je begint met het opnieuw aanbrengen van verband.

DOORLIGWONDEN

Hydrogels kunnen onder meer gebruikt worden bij droge en weinig vochtige huidletsels. Zoals doorlig-, arteriële-, veneuze-, diabetische- en necrotische wonden of wonden met necrotisch beslag waarbij voor autolytisch debridement gekozen wordt. Bij Vigilon is de hydrogel verpakt tussen twee folies. Bij gebruik wordt de binnenste folie verwijderd om zo contact tussen het wondbed en de gel mogelijk te maken. De buitenste folie blijft in principe zitten, alleen bij sterk vochtproducerende wonden wordt deze verwijderd. Het verband moet je verwisselen als het wondverband verzadigd is met wondvocht en afscheidingsproducten (exsudaat). Wanneer weinig vocht wordt geproduceerd, kan het verband een aantal dagen blijven zitten. Hydrogels zijn onder andere verkrijgbaar onder de merknamen: Duoderm, Tegaderm, Nu Gel, Purilon en Cutinova gel.

HANS OOSTRUM FOTOGRAFIE

 www.wondverzorging.nl
interactief kenniscentrum voor
wondverzorging.